

Buletinul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului Hotărâri și decizii împotriva României aprilie - iunie 2024

În perioada 1 aprilie - 30 iunie 2024, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a examinat 273 de cereri împotriva României, pronunțând 22 hotărâri și 29 de decizii de inadmisibilitate și de scoatere de pe rol.¹

Dedu împotriva României

(9.04.2024, cererea nr. 56397/15)

decizie de inadmisibilitate (art. 4; art. 2 din Protocolul nr. 4; art. 6; ofițer în cadrul SRI; sancțiune disciplinară; consemnare la domiciliu; dreptul la liberă circulație; nerespectarea principiului egalității armelor; lipsa de imparțialitate a instanței; neepuizarea căilor de atac în dreptul intern)

Împotriva reclamantului, ofițer superior în cadrul Serviciului Român de Informații (SRI), a fost deschisă o procedură disciplinară pentru neexercitarea controlului ierarhic, abuz în serviciu și încălcarea normelor privind informațiile clasificate. Printr-un ordin al directorului adjunct al SRI, reclamantul a fost eliberat din funcția de conducere. Un an mai târziu, printr-o decizie adoptată în baza art. 33 din Legea nr. 80/1995², acestuia i-a fost aplicată sancțiunea disciplinară de 9 zile consemnare la locul de muncă și la domiciliu, iar la sfârșitul celor 9 zile, a fost demis din SRI. Acțiunea în contencios administrativ a reclamantului pentru anularea celor 2 acte și repunerea părților în situația anterioară a fost respinsă ca nefondată de curtea de apel, în primă instanță, și de Înalta Curte de Casație și Justiție, în recurs. Aceasta din urmă a reținut că ancheta efectuată de consiliul de judecată a arătat că reclamantul a adoptat anumite atitudini în cursul activității sale care ar fi putut fi descrise ca un management defectuos; aceste atitudini ar fi putut fi în detrimentul activității desfășurate sub conducerea reclamantului. Înalta Curte a explicat, de asemenea, că actul contestat a dispus doar schimbarea din funcție și nu a constituit, contrar afirmației părții în cauză, o sancțiune disciplinară. Înalta Curte a constatat, de asemenea, că afirmațiile reclamantului potrivit cărora sancțiunea consemnării nu avea temei legal erau nefondate. Aceasta a explicat că, în temeiul art. 118 din Constituție, statutul militarilor, în ceea ce privește toate îndatoririle și drepturile lor, trebuia să fie stabilit printr-o lege organică și că legea organică relevantă în speță era Legea nr. 80/1995, al cărei art. 33 prevedea într-adevăr sancțiunea consemnării la momentul la care a fost luată măsura în privința reclamantului. În temeiul art. 34 din aceeași lege, sancțiunile disciplinare erau aplicate în conformitate cu regulamentele militare. În speță, reglementarea relevantă referitoare la constatarea și sancționarea abaterilor disciplinare săvârșite de personalul militar al SRI era Ordinul nr. S/1163, al cărui conținut, deși clasificat, era cunoscut de reclamant, care avusese acces la acesta în timpul serviciului. Înalta Curte a mai observat că sancțiunea consemnării fusese eliminată prin Legea nr. 53/2011, care a intrat în vigoare la

¹ Căutarea pe site-ul Curții poate fi făcută [aici](#). Materialul de față nu conține o prezentare exhaustivă a jurisprudenței contra României pentru perioada de referință, fiind posibilă publicarea ulterioară de către Curte a unor decizii ori hotărâri suplimentare. Institutul European din România va opera actualizările necesare în mod retroactiv.

² Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 155 din 20 iulie 1995.

29 aprilie 2011, adică după ce sancțiunea fusese aplicată reclamantului. De asemenea, a explicat că Codul muncii nu se aplica în speță în ceea ce privește termenul de executare a sancțiunii.

Invocând art. 5, 6, 8 și 13 din Convenție, precum și art. 2 din Protocolul nr. 4 la Convenție³, reclamantul a formulat în fața Curții 5 capete de cerere: pedeapsa care i-a fost aplicată nu era prevăzută de lege; sancțiunea în cauză i-a restrâns în mod nelegal dreptul la liberă circulație; nerespectarea principiului egalității armelor, lipsa de imparțialitate a instanței și motivarea insuficientă a deciziilor instanțelor naționale; plasarea sa în arest la domiciliu timp de nouă zile a încălcat dreptul său la respectarea vieții sale private și de familie; din cauza utilizării unor documente clasificate în cadrul procedurii interne, nu a beneficiat de o cale de atac efectivă pentru niciuna dintre pretinsele încălcări ale Convenției.

În ce privește primul capăt de cerere, Curtea a considerat că restrângerile aduse dreptului reclamantului la liberă circulație nu au fost atât de grave încât măsura contestată să poată fi considerată ca fiind o privare de libertate, asimilată cu măsura arestului la domiciliu, și nu se poate considera că reclamantul a fost privat de libertate în sensul art. 5 § 1 din Convenție.

Cu privire la capătul de cerere întemeiat pe art. 2 din Protocolul nr. 4, Curtea a reținut că, în contextul specific al cauzei, reclamantul a avut la dispoziție un cadru legal previzibil, în măsura în care a avut acces la legile și ordinele aplicabile, care au oferit garanții adecvate împotriva riscurilor de abuz și arbitrar prin intermediul controlului pe două grade de jurisdicție exercitat de instanțele naționale. În ceea ce privește dacă măsura urmărea un scop legitim și era necesară într-o societate democratică, Curtea a constatat că reclamantul nu a abordat aceste aspecte în mod motivat în fața instanțelor naționale. Deși este adevărat că a menționat dreptul la liberă circulație în motivele sale de recurs, în fața instanțelor naționale el nu a expus în detaliu decât argumentele referitoare la legalitatea măsurii contestate. Curtea a reamintit că părțile nu pot invoca în fața sa argumente pe care nu le-au prezentat instanței naționale. În plus, reclamantul și-a susținut acuzațiile de lipsa unui scop legitim și de lipsă de imparțialitate în fața sa doar făcând referire la absența unei reexaminări complete a măsurii de către autoritățile naționale, aspect abordat de Curte în contextul garanțiilor împotriva arbitrariului.

Cu privire la capătul de cerere întemeiat pe art. 6 privind nerespectarea principiului egalității armelor și lipsa de imparțialitate a instanței, Curtea a reținut că reclamantul a putut contesta deciziile care îl priveau în fața a două grade de jurisdicție; aceste instanțe s-au bucurat de independența și imparțialitatea necesare și au avut acces la toate documentele clasificate relevante pentru cauză. În plus, reclamantul nu a invocat în fața Înaltei Curți niciun motiv de recurs întemeiat pe o lipsă de imparțialitate din partea instanței de fond sau a celei de recurs, fie prin intermediul unei cereri de recuzare, fie prin intermediul unor argumente îndreptate direct împotriva membrilor completului. Dacă ar fi fost explicit, un astfel de capăt de cerere ar fi oferit cel puțin Înaltei Curți posibilitatea de a clarifica chestiunea - controversată între părțile sesizate - a dispozițiilor legale aplicabile judecătorilor investiți să soluționeze cauze care implică aspecte precum cel în litigiu în prezenta cauză. În concluzie, reclamantul nu a epuizat căile de atac disponibile în dreptul român.

Matthews și Johnson împotriva României⁴

(9.04.2024, cererile nr. 19124/21 și 20085/21)

neîncălcarea art. 5; neîncălcarea art. 3 (extrădare; arestare provizorie în vederea extrădării; caz de forță majoră care a împiedicat predarea reclamantilor; inexistența vreunei probe privind riscul real de condamnare la pedeapsa detențiunii pe viață)

Cauza a privit extrădarea reclamantilor în Statele Unite ale Americii, unde aceștia au susținut că ar fi expuși riscului de a fi condamnați la pedeapsa închisorii pe viață fără posibilitatea liberării condiționate, cu încălcarea art. 3 din Convenție, precum și arestarea

³ Trimiterile din text se fac la Convenția europeană a drepturilor omului și protocoalele ulterioare, disponibile [aici](#), precum și la Regulamentul Curții, disponibil [aici](#).

⁴ Disponibilă în limba română [aici](#). A se vedea și *infra*, cauza *Lazăr împotriva României*.

lor provizorie în vederea extrădării, în privința căreia aceștia au susținut că nu a fost conformă cu art. 5.

Reclamanții, membri și/sau asociați ai grupării transnaționale de motocicliști Hells Angels, au fost arestați în urma cererii de extrădare a acestora formulată de autoritățile americane. Reclamanții au fost arestați provizoriu în vederea extrădării timp de aproximativ 4 luni. În urma formulării de către parchet a cererilor de extrădare, curtea de apel s-a asigurat că au fost respectate cerințele Tratatului de extrădare și ale Legii nr. 302/2004⁵ și că nu era incident niciunul dintre motivele obligatorii sau opționale de refuz al cererii de extrădare, și a autorizat extrădarea reclamanților. Înalta Curte de Casație și Justiție a respins contestațiile acestora, reținând că, întrucât infracțiunile de care fuseseră acuzați existau în dreptul american, nu se putea considera că procedura penală îndreptată împotriva lor, împreună cu o potențială condamnare, îi expunea pe reclamanți unui risc de a fi supuși la tratamente inumane ori degradante, contrare art. 3 din Convenție. ÎCCJ a decis, în interesul părților și al bunei desfășurări a procedurii în fața sa, să indice Guvernului, ca măsură provizorie, să nu îi extrădeze pe reclamanți pe durata procedurii desfășurate în fața Curții Europene a Drepturilor Omului. La diferite date, reclamanții au inițiat mai multe seturi de proceduri prin care au contestat legalitatea arestării lor, ridicând inclusiv o excepție de neconstituționalitate și solicitând dispunerea unor măsuri privative de libertate mai puțin restrictive. În urma unei astfel de cereri, Înalta Curte a confirmat legalitatea măsurii privării de libertate, dar a înlocuit-o cu arestul la domiciliu, inițial pentru o perioadă de treizeci de zile, cu posibilitatea prelungirii. Procedând astfel, Înalta Curte a statuat că, deși nu a fost respectat un termen limită de arest, privarea de libertate a reclamanților nu mai era necesară și că măsura arestului la domiciliu era suficientă pentru a asigura respectarea măsurii provizorii dispuse de Curte și pentru a împiedica sustragerea lor. După ce măsura provizorie a încetat, curtea de apel a dispus reținerea și arestarea provizorie a reclamanților pentru treizeci de zile, în vederea predării acestora către autoritățile americane. Aceștia însă au dispărut și sunt incluși în lista cu persoane urmărite, publicată pe pagina de internet a Poliției Române.

În fața Curții, reclamanții s-au plâns că, din cauza riscului ca aceștia să fie condamnați la pedeapsa detențiunii pe viață fără posibilitatea liberării condiționate, extrădarea lor în SUA le-ar încălca drepturile prevăzute la art. 3 din Convenție. De asemenea, s-au plâns, în temeiul art. 5, că detenția lor în vederea extrădării a fost nelegală, precum și că legalitatea detenției lor nu a fost revizuită periodic după ce extrădarea lor fusese dispusă de instanțele naționale.

Cu privire la primul capăt de cerere, Curtea a luat act, în primul rând, de susținerea Departamentului de Justiție al SUA, potrivit căreia pedepsele cu detențiune pe viață sunt rare în sistemul federal și că probele prezentate arătau că, în ultimii zece ani, mai puțin de 2% din toate cauzele având ca obiect drogurile, în care putea fi aplicată pedeapsa detențiunii pe viață și care au fost judecate în Districtul de Est al statului Texas, au avut ca rezultat aplicarea unei astfel de pedepse. Curtea a subliniat că nu este rolul său să încerce să abordeze orice permutare imaginabilă care ar putea apărea sau orice scenariu posibil care ar putea surveni în procesul de stabilire a pedepsei, cu atât mai mult cu cât, în speță, concluziile părților erau atât de diferite. Durata pedepsei cu închisoarea aplicată reclamanților ar putea fi afectată de factori premergători procesului, iar în cazul în care reclamanții și-ar recunoaște vinovăția sau ar fi condamnați în urma judecării lor, judecătorul ar dispune de o largă putere discreționară pentru a stabili pedeapsa corespunzătoare, în urma unui proces de stabilire a faptelor, în care reclamanții ar avea posibilitatea de a prezenta probe privind orice circumstanțe atenuante. În concluzie, nu se poate afirma că reclamanții au prezentat probe care să demonstreze că extrădarea lor în SUA i-ar expune unui risc real de a fi supuși unui tratament care atinge pragul prevăzut la art. 3, din cauza riscului ca aceștia să fie condamnați la detențiune pe viață fără posibilitatea liberării condiționate.

Cu privire la cel de-al doilea capăt de cerere, Curtea a observat că detenția

---

⁵ Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală a fost republicată în Monitorul Oficial nr. 411 din 27 mai 2019.

reclamanților, începând de la arestarea lor și până la pronunțarea hotărârii prin care s-a dispus extrădarea acestora, a fost legală. În ceea ce privește cea de-a doua perioadă a detenției, Curtea a reținut că instanțele naționale au apreciat că aceasta s-a întemeiat pe excepția prevăzută la art. 57 alin. (6) din Legea nr. 302/2004 și pe existența unui caz de forță majoră, care împiedica predarea reclamanților către autoritățile solicitante. Curtea a considerat că detenția reclamanților, atât pe parcursul acestei perioade din urmă, cât și în ansamblul său, nu a fost nerezonabil de lungă sau nejustificată, având în vedere diligența autorităților și interesul acestora în ceea ce privește continuarea procedurii de extrădare. Nu a existat niciun indiciu că autoritățile au acționat cu rea-credință sau că detenția reclamanților - care a fost conformă cu art. 57 alin. (6) din Legea nr. 302/2004, astfel cum era în vigoare la momentul faptelor - a fost arbitrară din orice alt motiv, cum ar fi faptul că instanțele naționale au reexaminat posibilitatea dispunerii unor măsuri alternative detenției, în temeiul Codului de procedură penală, abia la câteva luni de la neîndeplinirea procedurii de predare la data programată inițial. În continuare, Curtea a reținut că legalitatea detenției reclamanților a fost examinată de mai multe ori, fie la cererea acestora din urmă, fie la cererea judecătorului delegat cu executarea pedepselor. Indiferent dacă aceste cereri au fost calificate drept „conestații” la executare [art. 598 alin (1) lit. c) C. proc. pen.] sau cereri de constatare a expirării perioadei maxime de detenție, ceea ce a contat cel mai mult pentru Curte a fost faptul că acestea au avut ca rezultat o revizuire a legalității detenției reclamanților, care pare să fi fost pe deplin conformă cu domeniul limitat de aplicare al controlului judiciar din cadrul procedurii de extrădare, în cazurile în care cererea de extrădare a fost deja admisă. În concluzie, reclamanții au fost așadar în măsură „să introducă un recurs” care a permis revizuirea efectivă de către o instanță a legalității detenției lor.

Lazăr împotriva României⁶

(9.04.2024, cererea nr. 20183/21)

neîncălcarea art. 5; neîncălcarea art. 3 (extrădare; arestare provizorie în vederea extrădării; arestare provizorie în vederea predării; caz de forță majoră care a împiedicat predarea reclamantului; lipsa elementelor de probă care să dovedească existența unui risc real de condamnare la pedeapsa detențiunii pe viață)

Cauza a avut ca obiect extrădarea reclamantului în Statele Unite ale Americii, unde a susținut că ar risca să fie condamnat la pedeapsa detențiunii pe viață fără posibilitatea liberării condiționate, cu încălcarea art. 3 din Convenție, precum și arestarea provizorie în vederea extrădării, despre care susține că nu a fost în conformitate cu art. 5.

După arestarea reclamantului, membru Hells Angels Romania, de autoritățile române, autoritățile judiciare din SUA au formulat o cerere de extrădare a acestuia, în temeiul Tratatului de extrădare dintre România și SUA din 10 septembrie 2007. Curtea de apel a dispus reținerea și arestarea provizorie pe o durată de 30 de zile, în temeiul art. 44 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, care prevede arestarea provizorie în caz de urgență, anterior primirii cererii de extrădare din partea statului solicitant. Curtea de apel, după ce s-a asigurat că sunt îndeplinite condițiile din tratatul de extrădare și că nu sunt incidente nici motivele obligatorii de refuz al extrădării, nici motivele opționale de refuz prevăzute de Legea nr. 302/2004, a admis cererea de extrădare a reclamantului formulată de parchet. Înalta Curte de casație și Justiție, sesizată cu contestație de către reclamant, a confirmat hotărârea de extrădare și a decis ulterior, în interesul părților și al bunei desfășurări a procedurii în fața sa, să indice Guvernului că reclamantul nu ar trebui extrădat pe durata procedurii în fața Curții Europene a Drepturilor Omului. După o serie de proceduri, ÎCCJ a dispus punerea în libertate a reclamantului și aplicarea măsurii controlului judiciar pe o durată de 60 de zile, cu impunerea mai multor condiții în temeiul art. 215 C. proc. pen. Considerând că legiuitorul român a avut în vedere executarea efectivă și în timp util a hotărârilor de acordare a extrădării și recunoscând „situația cu totul particulară” a reclamantului în lipsa unei date stabilite pentru predarea sa după măsura provizorie indicată de Curte, Înalta Curte a concluzionat că acesta nu poate fi privat de libertate *sine die*. Înalta Curte a ținut seama,

⁶ Disponibilă în limba română [aici](#). A se vedea și *supra*, cauza *Matthews și Johnson împotriva României*.

de asemenea, de faptul că, prin măsura provizorie, Curtea a atras atenția autorităților române ca reclamantul să nu fie îndepărtat de pe teritoriul României pe întreaga durată a procedurilor introduse de acesta în fața Curții și că există incertitudini cu privire la durata procedurii și data la care acesta ar putea fi predat. După ridicarea măsurii provizorii, curtea de apel a dispus arestarea provizorie a reclamantului, reținând deosebirea dintre arestarea provizorie ca măsură procesuală și arestarea provizorie în vederea predării ca act de procedură care are ca scop executarea hotărârii de extrădare, ceea ce implică predarea persoanei în cauză autorităților statului solicitant. În consecință, în temeiul art. 43 alin. (6) din Legea nr. 302/2004 și având în vedere că această lege nu prevede o perioadă pentru care se poate dispune măsura arestării în vederea predării, în lipsa unei reglementări speciale, curtea de apel a dispus arestarea reclamantului pe o durată de 30 de zile în vederea predării sale, prin aplicarea prevederilor generale ale legii procesual penale române. ÎCCJ a confirmat raționamentul curții de apel și reclamantul a fost predat autorităților americane.

Reclamantul s-a plâns Curții că extrădarea sa în SUA i-ar încălca drepturile prevăzute de art. 3 din Convenție din cauza riscului de a fi condamnat la pedeapsa detenției pe viață fără posibilitatea liberării condiționate; de asemenea, s-a plâns, în temeiul art. 5 din Convenție, că arestarea provizorie în vederea extrădării sale a fost nelegală, iar legalitatea detenției sale nu a fost verificată periodic după ce extrădarea sa a fost acordată de instanțele naționale.

Cu privire la primul capăt de cerere, Curtea a subliniat că nu este rolul său să încerce să abordeze orice permutare imaginabilă care ar putea apărea sau orice scenariu posibil care ar putea surveni în procesul de stabilire a pedepsei, cu atât mai mult cu cât, în speță, concluziile părților erau atât de diferite. Durata pedepsei cu închisoarea aplicată reclamantului ar putea fi afectată de factori premergători procesului, iar în cazul în care acesta și-ar recunoaște vinovăția sau ar fi condamnat în urma procesului, judecătorul ar dispune de o largă putere discreționară pentru a stabili pedeapsa corespunzătoare, în urma unui proces de stabilire a faptelor, în care reclamantul ar avea posibilitatea de a prezenta probe privind orice circumstanțe atenuante. În concluzie, nu se poate afirma că reclamantul a prezentat probe care să demonstreze că extrădarea lui în SUA l-ar expune unui risc real de a fi supuși unui tratament care atinge pragul prevăzut la art. 3, din cauza riscului ca acesta să fie condamnat la detențiune pe viață fără posibilitatea liberării condiționate.

În ceea ce privește cel de-al doilea capăt de cerere, Curtea a observat că arestarea provizorie a reclamantului „în vederea extrădării” în prima perioadă a durat mai puțin decât termenul maxim de 180 de zile prevăzut de art. 43 alin. (3) din Legea nr. 302/2004, iar procedurile subiacente au vizat în mod incontestabil extrădarea reclamantului. În ceea ce privește a doua perioadă a privării de libertate, arestarea „în vederea predării”, Curtea observă că hotărârea de extrădare a menținut starea de arest a reclamantului până la predarea sa către autoritățile SUA. Deși, în conformitate cu dispozițiile interne în vigoare, în hotărârea de extrădare nu s-a indicat nicio durată maximă a arestării, Curtea a observat că, odată ce data predării a fost convenită de autoritățile române și americane, arestarea reclamantului „în vederea predării” a durat mai puțin decât termenul maxim de 30 de zile. Curtea a mai constatat diligența autorităților naționale în ceea ce privește arestarea provizorie a reclamantului. Astfel, în afară de procedura inițiată din oficiu de autorități, reclamantul a inițiat mai multe procese prin care a contestat legalitatea menținerii sale în stare de arest în lumina măsurii provizorii dispuse de Curte și a susținut că putea fi supus unor măsuri preventive mai puțin restrictive. Curtea a constatat că respectivele proceduri judiciare, care au demonstrat garanțiile procedurale de care a beneficiat reclamantul, s-au desfășurat cu diligența necesară și au avut ca efect punerea sa în libertate și punerea sa sub control judiciar la 8 iunie 2021. Prin urmare, durata totală a arestării reclamantului, care a fost de aproximativ 6 luni și jumătate, nu a părut excesivă.

Curtea nu a considerat nerezonabil în sine faptul că, pentru a identifica cadrul juridic adecvat, instanțele naționale s-au bazat pe dispozițiile Codului de procedură penală și au stabilit un termen de 30 de zile pentru arestare în temeiul legii procesual penale române generale pentru a se proceda la executarea hotărârii de extrădare. În acest sens, având în vedere situația cu totul particulară a reclamantului și lipsa unei date stabilite pentru predarea sa, Curtea a constatat că instanțele naționale au recurs, în mod similar, la Codul

de procedură penală pentru a completa Legea nr. 302/2004 prin interpretare judiciară și au dispus punerea sa în libertate sub control judiciar la scurt timp după măsura provizorie indicată de Curte în temeiul art. 39. Pe de altă parte, noua arestare a reclamantului - care era obligatorie pentru predarea sa - ca urmare a ridicării respectivei măsuri provizorii nu ar fi trebuit să fie imprevizibilă pentru reclamant, după ce acesta a beneficiat, dacă a fost cazul, de consultanță juridică adecvată. O nouă arestare a reclamantului, care a avut ca scop strict predarea sa și a fost decisă înainte de acordul încheiat cu autoritățile americane cu privire la o nouă dată de predare, a fost considerată atât obligatorie, cât și necesară de către instanțele naționale. În cazul extrădării, un stat contractant are obligația de a coopera în materie penală internațională, care are ca scop să împiedice crearea de refugii pentru persoane acuzate de cele mai grave fapte penale.

Curtea a reținut că instanțele naționale au verificat, printre altele, că detenția respectă termenele care reglementează procedura de predare a reclamantului, a căror nerespectare ar fi dus la punerea sa în libertate, în afară de cazul în care s-ar fi constatat că excepția cazului de forță majoră este aplicabilă. În contextul măsurii provizorii indicate de Curte, instanțele naționale nu au avut în vedere o astfel de excepție, ci, în cele din urmă, au înlocuit măsura arestării reclamantului cu măsura controlului judiciar. De asemenea, acestea au fost deosebit de diligente, întrucât deciziile lor privind legalitatea arestării reclamantului au fost întotdeauna pronunțate în termen de 2 săptămâni, la nivelul a două grade de jurisdicție. În consecință, Curtea a considerat că reclamantul a fost astfel în măsură să introducă „recurs” prin care legalitatea arestării sale a fost verificată efectiv de o instanță.

Plasty Prod SA împotriva României

(16.04.2024, cererea nr. 8889/18)

încălcarea art. 6 (contract de furnizare energie electrică; eroarea furnizorului; acțiune în despăgubire; termen de prescripție)

Cauza a privit plângerea societății reclamante cu privire la pretinsa încălcare a dreptului său de acces la o instanță în temeiul art. 6 § 1 din Convenție și a dreptului său în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, ca urmare a pretinsei interpretări eronate a prevederilor privind termenul de prescripție de către instanța națională de ultim grad de jurisdicție. În speță, societatea reclamantă a încheiat un contract de furnizare de energie electrică cu un furnizor. În urma unui control al acestuia din urmă, societatea reclamantă a luat cunoștință de faptul că aparatul de măsurare instalat de furnizor la sediul său a măsurat în mod eronat consumul de energie electrică de la instalarea sa. Furnizorul și-a recunoscut vina și a rambursat societății reclamante sumele facturate în mod eronat. Societatea reclamantă a introdus o acțiune civilă împotriva furnizorului de energie electrică, solicitând calcularea sumelor pe care le-a plătit în mod necuvenit pentru perioada cuprinsă între instalarea dispozitivului de măsurare și data la care luat cunoștință de eroare. Instanțele interne au respins acțiunea, considerând că dreptul de a obține calcularea plăților necuvenite efectuate de societatea reclamantă, urmată de rambursarea acestora, era prescris întrucât termenul de trei ani începea să curgă de la data emiterii fiecărei facturi lunare eronate și nu de la data la care societatea reclamantă a luat cunoștință de facturarea eronată.

În plângerea adresată Curții, societatea reclamantă a susținut că instanțele au interpretat în mod arbitrar dispozițiile de drept intern referitoare la prescripție și, prin urmare, i-a refuzat dreptul de acces la o instanță, încălcând art. 6 § 1 din Convenție.

Curtea a observat că, în conformitate cu art. 8 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extintivă, în vigoare până la 1 octombrie 2011, dar aplicabil prezentei cauze în conformitate cu dispozițiile tranzitorii ale noului Cod civil (deoarece termenul de prescripție a început să curgă în timp ce decretul era încă în vigoare), prescripția dreptului la acțiune în repararea pagubei pricinuite prin fapta ilicită începe să curgă din momentul în care titularul dreptului cunoaște paguba și cine răspunde de ea. Potrivit art. 1 din decret, termenul de prescripție pentru exercitarea unei acțiuni cu obiect patrimonial este de trei ani. Curtea a considerat că interpretarea și aplicarea dispozițiilor relevante privind termenul de prescripție de către instanțele interne, prin care societatea reclamantă a fost obligată

să introducă o acțiune într-un moment în care nu putea, în mod realist, să aibă o cunoaștere suficientă a prejudiciului suferit sau a bazei factuale pentru formularea unei cereri, a fost arbitrară și a împiedicat o examinare completă a fondului cauzei. În plus, o astfel de interpretare nu era conformă cu doctrina și jurisprudența existente. Astfel, prin impunerea unei sarcini disproporționate societății reclamante, instanțele interne au adus atingere însăși esenței dreptului societății reclamante de acces la o instanță.

Papalea împotriva României

(16.04.2024, cererea nr. 20886/21)

încălcarea art. 8 (dreptului la respectarea vieții private și a corespondenței; utilizarea unor mesaje personale în cadrul unui proces penal)

Cauza a avut ca obiect pretinsa neîndeplinire a obligațiilor autorităților naționale a dreptului reclamantului la respectarea vieții sale private și a corespondenței sale ca urmare a intruziunii din partea angajatorului său, o societate cu răspundere limitată, în cadrul căreia reclamantul era, de asemenea, unul dintre cei doi asociați fondatori, fiind angajat în calitate de administrator. Contractul de muncă al reclamantului a fost suspendat în urma unei condamnări în temeiul art. 29 din Legea nr. 656/2002 pentru spălarea banilor. Angajatorul a prezentat copii ale anumitor mesaje pe care reclamantul le schimbase cu mai multe femei pe un site de întâlniri în cadrul acțiunii pe care reclamantul o inițiasse pentru a contesta suspendarea. Cu toate acestea, instanța a respins aceste documente de la dosarul cauzei ca fiind depuse tardiv și nu a făcut nicio mențiune cu privire la acestea; s-a pronunțat în favoarea reclamantului și a dispus reintegrarea acestuia în funcția anterioară. Acesta a formulat o plângere penală împotriva partenerului său și a avocatului acestuia, reclamând, printre altele, încălcarea corespondenței sale, infracțiune prevăzută la art. 302 C. pen. În urma clasării cauzei, curtea de apel a respins contestația formulată împotriva deciziei procurorului. Instanța a considerat, în mod similar parchetului, că partenerul reclamantului a accesat în mod legal mesajele în cauză prin utilizarea conturilor de e-mail și a numerelor de telefon ale societății comerciale al cărei administrator era, că avea un interes în utilizarea acestor mesaje în cadrul unei proceduri judiciare și că divulgarea conținutului acestor mesaje era limitată la părțile la procedură.

Curtea a reținut că curtea de apel a statuat că accesul la corespondența conținută într-un cont de e-mail aparținând angajatorului și care putea fi accesat de la un număr de telefon aparținând societății „nu [putea] fi considerat drept corespondență personală”. În această privință, instanța a declarat că faptul că, atunci când angajatorul a citit corespondența oficială, a descoperit discuțiile private ale reclamantului purtate prin intermediul unei rețele sociale nu a făcut ca accesul la conținutul acestora să fie ilegal. Instanța a apreciat în mod eronat că corespondența reclamantului nu se încadrează în domeniul de protecție descris de art. 8 din Convenție. Curtea a considerat că concluzia la care au ajuns instanțele interne pare a fi arbitrară. În pofida marjei largi de apreciere, care permite statului pârât să se limiteze la căile de atac civile, constatând că corespondența reclamantului nu se încadrează în sfera de protecție descrisă de art. 8 din Convenție, autoritățile naționale nu au efectuat o punere în balanță a intereselor în joc, așa cum erau obligate să facă. Prin urmare, această concluzie nu implică faptul că autoritățile naționale ar fi trebuit să înceapă urmărirea penală. Prin urmare, a fost încălcat art. 8.

Niță împotriva României

(16.04.2024, cererea nr. 1240/21)

încălcarea art. 8 (interesul superior al copilului; nerespectarea unei hotărâri judecătorești; refacerea relației mamă-copil)

Cauza a privit modul în care instanțele au decis cu privire la stabilirea reședinței copilului reclamantei, după separarea părinților; aceștia exercitau în comun autoritatea părintească. Reclamanta a părăsit locuința familiei, împotriva voinței sale, conform susținerilor sale, și a fost împiedicată să ia copilul cu ea sau să îl vadă după aceea. Printr-o hotărâre executorie definitivă, tribunalul a stabilit reședința copilului la tatăl său. Instanța s-a bazat pe rezultatele evaluării psihologice a copilului, care a concluzionat că acesta era foarte apropiat de tată și o respingea pe mamă, fiindu-i teamă că aceasta îl va lua din casa

tatălui său. De asemenea, raportul a constatat că tatăl l-a îndepărtat pe copil de mama sa. La cererea autorității de protecție a copilului, pe baza raportului executorului judecătoresc, instanța a dispus un program de consiliere obligatorie de trei luni pentru copil. Reclamanta a depus o plângere penală împotriva tatălui pentru nerespectarea unei hotărâri judecătorești și a programului de vizitare. Aceasta a formulat o nouă acțiune, solicitând stabilirea reședinței copilului la ea, pe motiv că tatăl nu a respectat programul de vizitare și i-a interzis să-și viziteze copilul sau să vorbească la telefon cu el; contactele lor erau limitate la vizitarea lui la școală. Instanțele au respins acțiunea, considerând că, având în vedere că părinții ofereau condiții similare pentru creșterea copilului și în ciuda influenței negative exercitate de tată, era mai important pentru copil să își mențină stabilitatea și să continue să trăiască într-un mediu familiar în care să se simtă în siguranță. Acestea au considerat că contactul cu mama trebuie restabilit treptat și nu forțat prin schimbarea domiciliului. În sfârșit, instanțele au considerat că faptul că tatăl a împiedicat vizitele și l-a îndepărtat pe copil de mama sa nu constituie un motiv valabil pentru o schimbare de reședință.

În fața Curții, reclamanta s-a plâns, în temeiul art. 8 din Convenție, că instanțele nu au luat în considerare probele relevante, încălcându-i astfel dreptul de a-și crește copilul. Curtea a observat că evaluarea psihologică utilizată de instanțele naționale era deja veche de doi ani și nu a existat nicio încercare de a obține o evaluare actualizată. Astfel, instanțele s-au privat de beneficiul unei noi evaluări a nevoilor psihologice ale copilului. De asemenea, nu a fost clar din ce motive instanțele au considerat că comportamentul violent și alienant al lui X era irelevant pentru aspectul stabilirii reședinței. În plus, deși s-au bazat pe concluziile primei proceduri privind stabilirea reședinței, instanțele nu au luat în considerare încercările eșuate de executare a acestei prime hotărâri și nu au solicitat nicio clarificare cu privire la măsurile luate de autorități pentru a soluționa refuzul copilului de a o vedea pe mama sa. În această privință, recomandarea lor ca reclamanta să solicite executarea programului de vizitare mai degrabă decât schimbarea reședinței și ca tatăl să contribuie la refacerea relației mamă-copil este cel puțin dificil de conciliat cu probele prezentate în fața instanțelor. Curtea nu a fost convinsă că instanțele naționale au încercat să efectueze o veritabilă punere în balanță între interesul superior al copilului și cel al părinților, în special al mamei sale. Acestea nu au evaluat în mod serios consecințele, inclusiv pe termen lung, ale faptului că copilul continuă să locuiască cu tatăl său și, cel puțin parțial din cauza comportamentului acestuia din urmă, este efectiv privat de prezența mamei sale în viața sa. Din aceste motive, Curtea nu consideră că procesul decizional care a condus la hotărârea definitivă criticată a fost desfășurat astfel încât să se asigure că toate opiniile și interesele au fost luate în considerare în mod corespunzător. Prin urmare, Curtea nu a fost convinsă că procedura a fost însoțită de garanții suficiente.

Huci împotriva României

(16.04.2024, cererea nr. 55009/20)

neîncălcarea art. 2 (accident de avion ultrașor motorizat neomologat; eroare tehnică de pilotaj; răspunderea personalului aeronautic civil pentru abateri profesionale; durata mare a anchetei; intervenția prescripției răspunderii penale)

Cererea formulată în fața Curții a privit, din perspectiva art. 2 din Convenție, decesul lui V.H., soțul primei reclamantei și tatăl celui de-al doilea reclamant, în urma prăbușirii unui avion ultrașor motorizat, precum și ancheta efectuată de autoritățile naționale cu privire la circumstanțele decesului.

În cadrul unui program de cercetare derulat de Ministerul Educației și Cercetării, a fost construit un avion ultrașor motorizat destinat utilizării personale ca avion neomologat. Pentru a putea fi înmatriculat și utilizat, un avion ultrașor trebuia să primească un certificat de identificare care, pentru aeronavele neomologate, trebuia să fie însoțit de o anexă emisă pe baza unui raport întocmit în urma unui control la sol al aeronavei și al documentelor aferente. În cadrul acestei proceduri, după o primă examinare la sol pentru conformitatea aeronavei cu documentația tehnică prezentată, un inspector desemnat de Aero Club a efectuat un zbor de încercare însoțit de V.H., soțul reclamantei și tatăl reclamantului, care era pilot pensionat. În timpul urcării la altitudine, avionul a întâmpinat probleme la motor și s-a prăbușit, declanșând un incendiu; cele 2 persoane aflate la bord au

decedat. Raportul comisiei de investigație tehnică înființată în baza OG nr. 51/1999⁷ a subliniat că scopul său era de a identifica cauzele și circumstanțele accidentului, și nu de a căuta răspunderea individuală sau colectivă; raportul a concluzionat că accidentul a avut drept cauză o eroare tehnică de pilotaj și conținea mai multe observații pentru prevenirea unor astfel de erori în viitor. Parchetul a inițiat o anchetă penală pentru a stabili cauzele accidentului și cu privire la posibila săvârșire de către cei doi membri ai echipajului a infracțiunilor prevăzute la art. 103 alin. (1) lit. a) din OG nr. 29/1997⁸ și la art. 178 alin. (1) și (2) C. pen.⁹ Pentru o perioadă de aproximativ 9 ani, au urmat o serie de ordonanțe ale parchetului de clasare a cauzei și încheieri ale instanțelor de retrimiteră a dosarului la parchet pentru efectuarea de cercetări suplimentare. În cadrul ultimei serii de proceduri, prin ordonanță, parchetul a clasat cauza având în vedere intervenția prescripției pentru răspunderea penală pentru infracțiunile în cauză. Referindu-se la anumite pasaje din raportul de expertiză, potrivit cărora accidentul s-ar fi datorat exclusiv culpei pilotului care, deși era însărcinat doar cu verificarea aeronavei la sol și nu cu efectuarea zborurilor de încercare, ar fi efectuat un zbor cu pasager și fără a utiliza întreaga pistă de decolare pentru a testa alimentarea motorului, parchetul a considerat că modul în care a fost construit motorul aeronavei nu era relevant. Pronunțându-se asupra contestației formulate de reclamant, prim-procurorul a confirmat decizia de clasare. Ca răspuns la argumentul reclamantilor potrivit căruia, în primul rând, faptele în cauză constituiau o infracțiune care era supusă unui termen de prescripție mai lung, prevăzut la art. 98 și 110 din OG nr. 29/1997 privind răspunderea personalului aeronautic civil pentru abaterile profesionale care au pus în pericol siguranța zborurilor și au avut ca rezultat accidente mortale și, în al doilea rând, că neadministrarea probelor autorizate anterior era neîntemeiată, prim-procurorul a arătat că, la momentul accidentului, inspectorul avea ca unică sarcină efectuarea de verificări la sol și că, în plus, aeronava nu era nici certificată, nici omologată și, prin urmare, a considerat că faptele în cauză nu priveau personalul unei aeronave civile. Prin hotărâre definitivă, instanța a respins plângerea reclamantilor, confirmând clasarea și motivarea procurorului cu privire la intervenția prescripției penale.

Curtea a subliniat că, în lumina art. 2 din Convenție, orice problemă în această privință, inclusiv cea a celerității sau a diligenței rezonabile, trebuie apreciată prin prisma obiectivului unei anchete efective și a obligației de mijloace a autorităților de a clarifica circumstanțele relevante și răspunderea care decurg din acestea. Astfel, pe tot parcursul procedurii penale, organele de urmărire penală nu au rămas inactive și au întreprins în mod regulat demersuri, au strâns probe și au depus eforturi semnificative pentru a clarifica circumstanțele cauzei, ceea ce reiese de altfel din deciziile lor, care erau din ce în ce mai detaliate. Curtea a fost convinsă cu privire la caracterul deosebit de complex al procedurii penale în cauză, care se referea la un accident al unui avion ultrașor, și în special cu privire la expertiza tehnică ce a durat doi ani și care trebuia să îndeplinească un număr mare de obiective. Cu toate acestea, deși proximitatea împlinirii termenului de prescripție decurgând din încadrarea aleasă era cunoscută, atât reclamantii, cât și organele de urmărire penală au ales să solicite și, respectiv, să autorizeze o cercetare a răspunderii penale într-un spectru foarte larg, prin administrarea unui mare număr de probe în vederea clarificării oricăror întrebări și eventuale contradicții. De asemenea, Curtea a constatat că, în cursul procedurii, principalele aspecte invocate de reclamant, precum cele referitoare la defecțiunea motorului sau la reîncadrarea faptelor și prelungirea corespunzătoare a termenului de prescripție, au fost abordate, respectiv, prin raportul de expertiză tehnică, ale cărui extrase au fost reproduse în ordonanța de clasare a cauzei, și prin mai multe ordonanțe ale parchetului și încheieri ale instanței de fond. În lumina celor de mai sus, Curtea nu a putut considera, în circumstanțele prezentei cauze, că ancheta a fost

⁷ OG nr. 51/1999 privind investigația tehnică a accidentelor și incidentelor din aviația civilă a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 420 din 31 august 1999.

⁸ Exploatarea unei aeronave fără ca aceasta să posede un certificat de înmatriculare/identificare și un certificat sau autorizație de navigabilitate ori documente echivalente. OG nr. 29/1997 privind Codul aerian civil a fost republicată în Monitorul Oficial nr. 355 din 31 iulie 2000.

⁹ „Uciderea din culpă ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere pentru exercițiul unei profesii sau meserii [...]”

superficială sau arbitrară sau că nu a reușit să stabilească circumstanțele accidentului și răspunderea persoanelor implicate.

Fernandes de Araújo împotriva României

(16.04.2024, cererea nr. 10772/21)

încălcarea art. 8 (hotărâre de înapoiere copii la reședința normală; Convenția de la Haga; nerespectarea hotărârii judecătorești; interesul superior al copilului; lipsă de suport din partea autorităților)

Cauza a avut obiect neexecutarea unei hotărâri judecătorești prin care s-a dispus înapoierea copiilor reclamantului în Portugalia. În urma divorțului dintre acesta și o rezidentă română, instanța română, în baza Convenției de la Haga¹⁰, a constatat că reședința normală a copiilor reclamantului este în Portugalia și a dispus înapoierea acestora. Reclamantul a solicitat unui executor judecătorec să pună în aplicare hotărârea. Soția s-a mutat cu copiii în alt oraș și, după 3 ani, reclamantul a solicitat același lucru unui executor judecătorec local. Nici de această dată hotărârea nu a fost executată, soția mutându-se din nou. Reclamantul a formulat o plângere penală împotriva mamei pentru nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului și nerespectarea hotărârilor judecătorești (art. 287 și 379 C. pen.). Poliția a propus închiderea cercetărilor pe motiv că, în ceea ce privește prima infracțiune, mama nu avea obligația de a sprijini autoritățile de aplicare a legii și, prin urmare, nu putea săvârși infracțiunea în cauză; în ceea ce privește a doua infracțiune, nu exista nicio hotărâre judecătorească de încredințare a copiilor. Propunerea poliției a fost avizată de parchet și confirmată de procurorul șef al aceluiași parchet și de instanță.

Curtea a observat că măsurile luate până în prezent de autoritățile implicate nu au fost suficiente, oportune sau adecvate pentru a asigura întoarcerea copiilor în Portugalia. În special, fiecare dintre cei doi executori judecătorești nu a făcut mai mult pentru reunirea reclamantului cu copiii săi decât să organizeze o întâlnire între părți și nu a luat nicio măsură pentru a stabili un contact cu mama. Curtea a fost convinsă că modul superficial în care aceștia și-au îndeplinit obligația a contribuit la decizia instanțelor interne de a respinge cererile de penalități de întârziere. De asemenea, nu a părut că executorii judecătorești au solicitat asistența poliției și a experților în protecția copilului sau a psihologilor pentru executarea silită, opțiuni disponibile în temeiul art. 188 și 910-913 C. proc. civ. De asemenea, Curtea a remarcat faptul că, în ciuda existenței hotărârii de înapoiere, instanța a încredințat temporar copiii mamei. Această decizie a fost contrară interesului superior al copiilor de a fi înapoiți rapid la locul lor de reședință. În plus, trebuie să fi contribuit la prelungirea executării, întrucât prima cerere de penalități de întârziere a fost respinsă pe această bază, privându-l astfel pe reclamant de utilizarea unei măsuri coercitive eficiente împotriva mamei. De asemenea, a fost nevoie de aproape trei ani pentru ca reclamantul să primească o soluție finală în plângerea penală depusă împotriva mamei. În mod surprinzător, în deciziile procurorilor și ale instanței nu se face nicio referire la nerespectarea de către mamă a hotărârii de înapoiere sau la faptul că aceasta și-a schimbat în mod repetat reședința sa și a copiilor săi în România în cursul procedurii de executare. Astfel, prin modul în care autoritățile au analizat acțiunile (sau inacțiunea) mamei, acestea i s-a permis să împiedice eforturile de executare, iar reclamantul a fost lăsat fără un sprijin efectiv pentru eforturile sale de a obține executarea hotărârii judecătorești prin care s-a dispus întoarcerea copiilor săi în Portugalia.

Cuza și alții împotriva României

(18.04.2024, cererea nr. 42641/21 și alte 2)

decizie de inadmisibilitate (art. 8; permisiune de ieșire din penitenciar)

Reclamanții se aflau în detenție atunci când a survenit decesul unor membri apropiați ai familiei lor. Aceștia au solicitat autorităților penitenciare permisiunea de a părăsi închisoarea pentru a participa la funeralii. Din documentele trimise de Administrația Națională a Penitenciarelor a reieșit că „comisiile de recompense” din penitenciarele în cauză au respins cererile reclamanților cu motive diferite. În fața Curții, aceștia s-au plâns

¹⁰ Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii. România a aderat prin Legea nr. 100/1992, publicată în Monitorul Oficial nr. 243 din 30 septembrie 1992.

în temeiul art. 8 § 1 din Convenție cu privire la refuzul permisiunii de a participa la funeraliile rudelor apropiate.

Curtea a reținut, cu privire la prima din cauzele examinate, că principalul motiv care a stat la baza deciziei comisiei de a nu acorda permisiunea de ieșire a reclamantului a fost faptul că acesta nu a prezentat documente care să dovedească faptul că decedata era de fapt bunica sa.

În ceea ce privește a doua cerere, Curtea a reținut că administrația penitenciarului a fost informată cu privire la înmormântare în aceeași zi. Prin urmare, administrația nu era în măsură să asigure prezența reclamantului la înmormântare, având în vedere că aceasta avea loc la aproximativ 250 km de penitenciarul în care era deținut reclamantul.

În ceea ce privește cea de-a treia cerere, reclamantul nu a dovedit că avea o relație deosebit de apropiată cu unchiul său. Comisiei nu i s-a prezentat niciun argument relevant care să justifice acordarea permisiunii de ieșire pentru a participa la funeraliile unchiului său.

Zăicescu și Fălticineanu împotriva României

(23.04.2024, cererea nr. 42917/16)

încălcarea art. 8 coroborat cu art. 14 (achitarea a doi oficiali militari de rang înalt condamnați anterior pentru crime legate de Holocaust; proceduri extraordinare de recurs care nu au fost dezvăluite reclamanților, în calitate de victime ale Holocaustului, sau publicului; pretexte sau eforturi de a estompa responsabilitatea și de a transfera vina pentru Holocaust asupra unei alte națiuni; sentimente legitime de umilință și de vulnerabilitate; reinterpretarea faptelor stabilite istoric și negarea răspunderii agenților statului pentru Holocaust)

Cauza a privit rejudecarea și achitarea de către Curtea Supremă de Justiție a doi ofițeri, condamnați în anii '50 pentru crime de război și crime împotriva umanității săvârșite prin implicarea lor, printre altele, în persecuția evreilor români în anul 1941, în special prin participarea lor în pogromul din Iași, al cărui supraviețuitor este Leonard Zăicescu, dar și prin plasarea unui mare număr de evrei în ghetouri, situație în care s-au aflat ambii reclamanți.

Ambii reclamanți sunt evrei și supraviețuitori ai Holocaustului. În 1953, în contextul proceselor intentate criminalilor de război în urma înfrângerii României în cel de-al doilea război mondial, R.D. și G.P., doi ofițeri superiori în armata română, au fost găsiți vinovați de crime de război și crime împotriva umanității pentru următoarele motive: 1) au maltratat prizonieri; 2) au cooperat cu Serviciul Special de Informații în desfășurarea pogromului de la Iași din 1941; 3) au participat direct la organizarea și desfășurarea deportărilor evreilor din Basarabia și Bucovina. Hotărârea împotriva lui R.D. a fost ulterior anulată (G.P. murise între timp) și, în 1957, în urma unui nou proces și a schimbării încadrării juridice a faptelor care îi erau atribuite în „lupta activă împotriva clasei muncitoare și a mișcării revoluționare”, R.D. a fost condamnat pentru contribuția sa la crearea ghetourilor și a lagărelor de concentrare și pentru plasarea multor evrei în ghetouri și lagăre de concentrare. În 1998 și 1999, în urma unui recurs extraordinar al procurorului general, Curtea Supremă de Justiție a anulat hotărârile împotriva lui G.P. și R.D., a redeschis procesele și i-a achitat. Dosarele au fost păstrate timp de mai mulți ani în arhivele serviciilor secrete și apoi în arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității. În 2016, la o conferință organizată de Institutul Național Elie Wiesel pentru Studierea Holocaustului din România (INSHR-EW), în cadrul căreia au fost prezentate copii ale hotărârilor pronunțate în 1998 și 1999, reclamanții au descoperit existența procedurilor care au condus la cele două achitări. Aceștia au încercat în zadar să obțină copii ale dosarelor în cauză prin intermediul instanțelor. În mai 2016, în urma unei cereri adresate INSHR-EW, aceștia au obținut în sfârșit copii electronice ale acestor dosare.

Invocând art. 3 din Convenție, luat separat și coroborat cu art. 14, reclamanții s-au plâns că procedura de revizuire a condamnarilor pentru crime de război și participare la Holocaust ale lui R.D. și G.P. și neinformarea lor cu privire la această procedură au încălcat dreptul lor - în calitate de victime ale Holocaustului - la o anchetă efectivă cu privire la tratamentele inumane sau degradante motivate etnic comise împotriva lor.

Curtea arătat, în primul rând, că principiile dezvoltate în jurisprudența sa cu privire la exprimarea publică a opiniilor care neagă existența Holocaustului sau transmit

stereotipuri negative cu privire la supraviețuitorii Holocaustului sunt aplicabile în prezenta cauză. Curtea a mai remarcat caracterul singular al prezentei cauze, în care a stabilit că reclamantii au suferit o suferință emoțională cauzată de descoperirea redeschiderii procesului penal și de achitățile care au rezultat. Procesele contestate și atitudinea autorităților față de acestea au fost percepute de către reclamantii, atunci când au luat cunoștință de acestea, ca constituind o negare a Holocaustului în România și a adevărului istoric al acestui eveniment și au reînviat în ei trauma Holocaustului căruia i-au fost victime directe. În plus, achitățile în cauză au fost făcute într-un moment în care se puneau întrebări cu privire la rolul jucat de autoritățile române în Holocaustul din România și în care anumiți membri ai clasei politice acordau distincții criminalilor de război. În plus, în momentul în care reclamantii au descoperit achitățile în cauză, în România aveau loc incidente antisemite care continuă și în prezent. Având în vedere cele de mai sus și constatarea sa cu privire la statutul de victimă al reclamantilor, Curtea a admis că rezultatul proceselor din 1998 și 1999 și circumstanțele în care acestea au avut loc sunt susceptibile de a fi afectat sentimentul de identitate și de stimă de sine al reclamantilor ca evrei și supraviețuitori ai Holocaustului în România și de a le fi cauzat suferințe emoționale care au atins un „anumit grad” sau „pragul de severitate” necesar. În consecință, art. 8 a fost aplicabil în prezenta cauză, iar art. 14 a fost examinat în lumina acestei dispoziții.

Concluziile Curții Supreme de Justiție care au condus la achitățile pronunțate în 1998 și 1999, potrivit cărora numai trupele germane au fost implicate în pogromul de la Iași, în plasarea evreilor români în ghetouri și în deportarea lor ulterioară, contravin atât probelor scrise care se află încă în dosarele condamnărilor inițiale, cât și constatările aceleiași instanțe potrivit cărora plasarea evreilor români în ghetouri în așteptarea deportării lor ulterioare s-a bazat pe o listă de nume care a fost întocmită de Serviciul Special Român de Informații și de jandarmerie. În plus, Curtea Supremă de Justiție îl achitase inițial pe R.D. pentru motivul că acesta nu făcuse decât să se supună ordinelor primite de la înalți responsabili militari. În această privință, Curtea a amintit că, potrivit normelor de drept internațional umanitar cutumiar, ascultarea de un ordin primit de la un superior nu poate fi invocată ca mijloc de apărare în contextul crimelor de război. De asemenea, Curtea Supremă de Justiție nu a ținut seama de contextul istoric reflectat în măsurile antisemite adoptate la acea dată chiar de Guvernul României. În plus, examinând motivele deciziilor de achitare în contextul definiției acceptate la nivel internațional a negării și denaturării Holocaustului, Curtea a considerat că concluziile menționate ale Curții Supreme de Justiție pot apărea în mod obiectiv ca fiind pretexte sau eforturi de a estompa responsabilitatea și de a transfera vina pentru Holocaust asupra unei alte națiuni, în disprețul unor fapte istorice bine stabilite, toate acestea constituind negare și denaturare a Holocaustului. Curtea a declarat deja că statele care au trăit ororile naziste, având în vedere experiența și rolul lor în istorie, ar putea fi considerate ca având o responsabilitate morală specială de a se distanța de atrocitățile în masă comise de naziști. Deși această jurisprudență privind declarațiile antisemite sau negarea Holocaustului se referă la echilibrarea drepturilor concurente garantate de Convenție în raport cu persoanele fizice, aceste principii sunt *a fortiori* aplicabile în cazul de față, în care presupusele acte discriminatorii au fost comise de autoritățile statului.

În ceea ce privește contextul internațional al condamnărilor inițiale și al achităților ulterioare menționate, România a fost obligată, în temeiul armistițiului semnat în 1945, să dizolve toate organizațiile fasciste existente pe teritoriul său, să abroge legislația și măsurile discriminatorii și să asigure arestarea și predarea spre judecată a persoanelor acuzate de crime de război. În conformitate cu dreptul internațional general, a avut și are în continuare obligația de a aresta, urmări penal și aduce în fața justiției persoanele suspectate de crime de război și crime împotriva umanității.

Redeschiderea proceselor contestate era, fără îndoială, o chestiune de maxim interes public, cea a responsabilității pentru Holocaust. Prin urmare, aceste procese și rezultatul lor ar fi trebuit să fie aduse la cunoștința publicului și, prin urmare, a reclamantilor în calitate de supraviețuitori ai Holocaustului. În plus, principiile internaționale, care existau deja la momentul redeschiderii proceselor, prevăd că victimele unei infracțiuni trebuie să fie informate cu privire la deschiderea procesului și la evoluția acestuia, precum și că au

dreptul de a se adresa autorităților judiciare și de a beneficia de asistență corespunzătoare. Cu toate acestea, nu există nicio dovadă că aceste procese au făcut obiectul vreunui anunț public sau al vreunei dezbateri înainte de conferința organizată în 2016. În plus, dosarele privind condamnările inițiale și rejudcărilor au rămas în posesia serviciilor secrete chiar și după căderea regimului comunist, apoi în arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, și au fost supuse unor condiții restrictive de acces din exterior. Reclamanților li s-a permis în cele din urmă accesul la dosarele în cauză, însă numai după ce încercările lor inițiale au fost respinse fără o justificare rezonabilă. În sfârșit, nici cererea procurorului general de redeschidere a procesului, în lipsa oricărui motiv pertinent, nici achitățile care au rezultat nu au făcut obiectul unei explicații sau al unei dezbateri publice și oficiale.

În concluzie, autoritățile nu au făcut publice în niciun moment achitățile în cauză, iar reclamanții au descoperit din întâmplare existența acestor noi procese la mai mulți ani după încheierea acestora. În plus, hotărârile care au fost pronunțate în urma acestor procese nu au fost accesibile publicului, iar reclamanților nu li s-a permis inițial accesul la acestea. Acești factori, împreună cu constatările Curții Supreme de Justiție și cu motivarea deciziilor sale de achitare, au fost de natură să dea naștere unor sentimente legitime de umilință și de vulnerabilitate din partea reclamanților și să le provoace traume psihologice. Autoritățile naționale nu au furnizat motive relevante și suficiente pentru a-și justifica decizia de a revizui condamnările istorice pentru crime legate de Holocaust, în absența unor probe noi, prin reinterpretarea faptelor stabilite istoric și prin negarea răspunderii agenților statului pentru Holocaust (cu încălcarea principiilor dreptului internațional). Prin urmare, acțiunile lor au fost excesive și nu au putut fi considerate „necesare într-o societate democratică”.

Crăciun și alții împotriva României

(16.05.2024, cererea nr. 512/21)

încălcarea art. 8 (permisiune de ieșire din penitenciar)

Reclamanții s-a plâns, în temeiul art. 8 din Convenție, cu privire la refuzul autorităților penitenciare de a le acorda permisiune de ieșire din penitenciar pentru a participa la funeraliile rudelor lor apropiate.

Curtea nu a constatat niciun fapt sau argument de natură să o convingă să ajungă la o concluzie diferită de cea avută în jurisprudența sa constantă¹¹ cu privire la acest subiect. Motivele invocate de autoritățile penitenciare pentru respingerea cererii de permisiune de ieșire formulată de reclamant nu au fost suficiente pentru a demonstra că ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”. Prin urmare, a fost încălcat art. 8 § 1 din Convenție.

Bora împotriva României

(28.05.2024, cererea nr. 61549/19)

decizie de inadmisibilitate (art. 6; suspendarea cauzei până la soluționarea unei alte cauze în urma sesizării CJUE cu o cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare; perimare; repunere pe rol din oficiu; obligația reclamantului de a urmări cauza care a determinat suspendarea)

Reclamanta a formulat în fața tribunalului o acțiune în anulare a deciziilor emise de Casa de Asigurări de Sănătate prin care i se impunea plata unor contribuții restante la sistemul de asigurări de sănătate, împreună cu majorări și penalități. Instanța a suspendat cauza până la soluționarea definitivă a unei alte cauze, în care erau implicate alte părți, aflată pe rolul curții de apel care sesizase Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu o cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare. După pronunțarea CJUE, tribunalul a constatat că acțiunea reclamantului era perimată, cauza fusese suspendată până la data soluționării definitive a cauzei aflate pe rolul curții de apel, iar părțile nu au solicitat repunerea cauzei pe rol în termen de șase luni de la pronunțarea hotărârii definitive în această cauză. Prin hotărâre definitivă, curtea de apel a respins recursul reclamantei. Aceasta a reținut că suspendarea cauzei a fost până la soluționarea definitivă a cauzei aflate

¹¹ A se vedea, în special, *Kanalas împotriva României*, disponibilă în limba română [aici](#). De asemenea, *Ghiban împotriva României*, în Buletinul jurisprudenței CEDO trim. I 2024, disponibil [aici](#). A contrario a se vedea supra, *Cuza și alții împotriva României*.

pe rolul curții de apel și nu până la pronunțarea hotărârii CJUE. Aceasta a explicat că faptul că CJUE fusese sesizată de curtea de apel nu era relevant pentru suspendarea procedurii și că, dimpotrivă, trebuie să se țină seama de modul în care instanța a aplicat art. 413 alin. (1) pct. 1 C. proc. civ. Acesta a adăugat că trimiterea din dispozitiv la art. 412 alin. (1) pct. 7 din același cod nu are semnificația pe care i-a atribuit-o reclamanta (suspendare de drept ca urmare a sesizării CJUE), având în vedere că, în speță, tribunalul nu a sesizat el însuși CJUE cu o cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare.

În fața Curții, invocând art. 6 din Convenție, reclamanta s-a plâns de încălcarea dreptului său de acces la o instanță, întrucât instanțele naționale au constatat perimarea acțiunii sale. Pe de o parte, reclamanta a susținut că, având în vedere că suspendarea procedurii în cauza sa a avut drept scop obținerea clarificării unei chestiuni de drept de către CJUE, tribunalul departamental ar fi trebuit să repună cauza pe rol din oficiu, conform interpretării Înaltei Curți de Casație și Justiție.¹² În al doilea rând, aceasta a susținut că era nerezonabil să urmărească o cauză internă în care nu era parte pentru o perioadă lungă de timp.

Curtea a reținut că, în ceea ce privește faptul că instanțele naționale nu s-au sesizat din oficiu, deși tribunalul a făcut trimitere la art. 412 alin. (1) pct. 7 în decizia sa de suspendare a procedurii, situația reglementată de acest articol nu s-a prezentat în speță, astfel cum corect a reținut curtea de apel. Tribunalul a dispus suspendarea cauzei până la soluționarea definitivă a unui alt litigiu național, posibilitate oferită de dreptul intern, indiferent de motivul pentru care a considerat necesară o astfel de suspendare. În acest context, Curtea a observat că decizia ÎCCJ invocată de reclamantă nu avea ca obiect soluționarea unei divergențe de jurisprudență referitoare la o situație similară celei a reclamantei. În cazul reclamantei, instanțele naționale au calculat termenul de perimare a acțiunii începând cu data pronunțării hotărârii definitive în cauza aflată pe rolul curții de apel și nu începând cu data pronunțării hotărârii CJUE. În ceea ce privește obligația reclamantei de a urmări cauza aflată pe rolul curții de apel, Curtea a subliniat că dreptul la acțiune trebuie exercitat din momentul în care persoanele interesate pot lua cunoștință efectiv de hotărârile judecătorești care le impun o obligație sau care le-ar putea afecta drepturile sau interesele legitime. În speță, faptul că reclamanta nu a fost parte în procedura care a condus la suspendarea acțiunii sale nu a constituit un obstacol în calea posibilității sale de a urmări evoluția procedurii respective. Reclamanta ar fi putut, de exemplu, să consulte în mod regulat portalul electronic al instanțelor, la care publicul are acces nelimitat, ceea ce poate fi făcut cu un minim de diligență. În plus, termenul de șase luni în cauză este suficient de lung pentru a permite celor interesați să obțină informații. În lumina celor de mai sus, Curtea a statuat că nu se poate considera că instanțele naționale au aplicat și au interpretat în prezenta cauză într-un mod formalist sau nerezonabil dispozițiile interne care reglementează obligația impusă părților de a întreprinde demersuri pentru a solicita repunerea cauzei pe rol.

Alexe împotriva României

(28.05.2024, cererea nr. 5422/16)

decizie de inadmisibilitate (art. 1 din Protocolul nr. 1; restituirea unui teren expropriat pe care, potrivit planului urbanistic general, se putea ridica o construcție cu destinația de locuință; plan urbanistic zonal care clasifica terenul drept „spațiu verde”)

Cauza a avut ca obiect imposibilitatea de a construi pe terenul aparținând reclamantei. Terenul a fost expropriat de stat în 1986. În 2006, reclamanta a introdus o acțiune pentru restituirea terenului, în temeiul dispozițiilor Legii nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică. Prin hotărâre definitivă, tribunalul a admis cererea, a dispus restituirea terenului către reclamantă și a obligat-o pe aceasta din urmă

¹² Prin decizia nr. 2/2022, publicată în Monitorul Oficial nr. 256 din 16 martie 2022, ÎCCJ, sesizată cu un recurs în interesul legii, a stabilit că, în cazul suspendării facultative, dispuse de instanță în temeiul art. 413 alin. (1) pct. 1 C. proc. civ. până la pronunțarea de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a unei hotărâri preliminare, ca urmare a solicitării unei alte instanțe naționale sau a unei instanțe dintr-un alt stat membru al Uniunii Europene, nu intervine perimarea cererii de chemare în judecată sau, după caz, a căii de atac, în ipoteza în care partea interesată nu solicită repunerea cauzei pe rol în termen de 6 luni de la data pronunțării hotărârii preliminare de către CJUE, instanța de judecată fiind obligată să dispună din oficiu reluarea judecării procesului.

să restituie suma plătită de stat în 1986 cu titlu de despăgubire. Dreptul de proprietate al reclamantei a fost apoi înscris în cartea funciară, unde terenul a fost înscris ca fiind curți construcții. Reclamantei i s-a eliberat un certificat de urbanism în care se menționa că destinația actuală a terenului era aceea de teren curți-construcții, dar că, în conformitate cu planul urbanistic general, acesta se încadra în categoria „spațiu verde - parcuri”. Certificatul menționa că, în conformitate cu dispozițiile legale (art. 32 din Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul), era posibilă schimbarea încadrării juridice a terenului prin elaborarea unui plan urbanistic zonal. Ulterior, reclamantei i s-a eliberat un nou certificat de urbanism, care prevedea că pe teren nu se poate ridica nicio construcție cu destinația de locuință. Certificatul menționa nu numai că terenul intră în categoria spațiilor verzi, ci și că, în temeiul art. 71 din OUG nr. 195/2005¹³, este interzisă schimbarea destinației terenurilor care au fost amenajate ca spații verzi sau care sunt prevăzute ca atare în documentația de urbanism fără a fi amenajate, indiferent de regimul lor juridic. Acțiunea în contencios administrativ a reclamantei având ca obiect anularea parțială a deciziei consiliului municipal privind planul urbanistic zonal a fost respinsă prin decizia curții de apel. Instanța a considerat că nu a existat nicio încălcare a drepturilor și intereselor legitime ale reclamantei ca urmare a adoptării actului administrativ atacat, având în vedere că destinația terenului în cauză fusese clasificată drept „spațiu verde” și că planul urbanistic zonal nu făcuse decât să confirme această clasificare. Această utilizare ar fi fost, de asemenea, confirmată de certificatul de urbanism, întrucât mențiunea „curți-construcții” din acest certificat nu se referea decât la starea de utilizare efectivă a terenului la acel moment, iar nu la utilizarea sa legală. În plus, de la intrarea în vigoare a OUG nr. 114/2007, schimbarea destinației terenului în sensul dorit de reclamantă ar fi fost nelegală.

Invocând art. 1 din Protocolul nr. 1, reclamanta s-a plâns de imposibilitatea de a dispune de bunul său în vederea construirii unei clădiri cu destinație de locuință. Consideră că prin hotărârea din 2006 i s-a restituit un teren pe care se putea construi. Curtea observă de la bun început că reclamanta se plânge de o interdicție de a construi clădiri cu destinație de locuință pe terenul restituit și nu de lipsa unei despăgubiri care să acopere pierderea valorii de piață a proprietății sale. În ceea ce privește această interdicție, Curtea constată că, la momentul restituirii terenului în cauză către reclamantă, în 2006, acesta fusese deja clasificat ca spațiu verde prin planul urbanistic general, clasificare care dădea naștere unei interdicții de construire. În plus, hotărârea din 2006 s-a limitat la a dispune restituirea terenului către reclamant, fără a se pronunța cu privire la clasificarea acestuia. În orice caz, reclamanta nu a contestat în fața Curții modul în care i-a fost restituit terenul. În aceste condiții, Curtea constată că, de la restituirea terenului, reclamanta nu a deținut în niciun moment un drept de a construi pe acesta. În plus, deși ar fi avut posibilitatea să întreprindă demersuri pentru a schimba clasificarea terenului (după restituire și până la intrarea în vigoare a unei modificări legislative care a pus capăt acestei posibilități), reclamanta nu a făcut acest lucru.

Ceart împotriva României

(11.06.2024, cererea nr. 47339/20)

decizie de inadmisibilitate (art. 6; proces penal; luare de mită; decizia Curții Constituționale privind constituirea de completuri specializate în cauzele de corupție; lipsa de efecte în speță; contestație la executarea pedepsei)

Reclamantul, procuror în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a fost trimis în judecată pentru luare de mită. Din dosarul cauzei a reieșit că acesta a solicitat unui prieten o sumă de bani pentru clasarea unei cauze penale împotriva unui parlamentar, care se cunoștea cu prietenul reclamantului. Completul de 3 judecători al ÎCCJ, în fond, și completul de 5 judecători, în apel, l-au condamnat de reclamant pentru faptele reținute. Instanța de apel a prezentat în detaliu evenimentele și implicarea fiecăruia dintre inculpați, confirmând situația de fapt stabilită de prima instanță, și a concluzionat că probele au demonstrat dincolo de orice îndoială că reclamantul a comis faptele de care era

¹³ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 1196 din 2005. Referința citată privește modificările aduse prin OUG nr. 114/2007 publicată în Monitorul Oficial nr. 713 din 22 octombrie 2007.

acuzat. Ulterior, reclamantul a formulat o contestație la executare susținând că detenția sa era ilegală și contrară art. 5 din Convenție. Invocând jurisprudența Curții Constituționale¹⁴, acesta a declarat că condamnarea sa a fost dispusă de o instanță care nu a fost instituită prin lege. Contestația fost respinsă de ÎCCJ.

În fața Curții, invocând art. 6 § 1 și 3 lit. a), b) și d) din Convenție, reclamantul a formulat mai multe capete de cerere potrivit cărora procesul penal împotriva sa nu a fost echitabil. Acesta a susținut, în special, că avocații săi nu au avut acces la dosarul său penal, că cererile sale de probe au fost respinse, că condamnarea sa s-a bazat pe declarațiile martorului, că a fost supus unei provocări polițienești și că nu a fost judecat de o „instanță instituită de lege”.

Cu privire la accesul la dosarul său penal, Curtea a observat că reclamantul nu a formulat acest capăt de cerere în fața Înaltei Curți. Din documentele prezentate de reclamant nu a rezultat că acesta a prezentat capătul de cerere în primă instanță, în fața completului de trei judecători, sau, în apel, în fața completului de cinci judecători. Rezultă că respectivul capăt de cerere trebuie respins pentru neputerea de atac interne în temeiul art. 35 § 1 și 4. Cu privire la cel de-al doilea capăt de cerere, Curtea a considerat că reclamantul a contestat, de fapt, interpretarea de către instanțele naționale a probelor din dosar, despre care a susținut că ar fi putut fi interpretate diferit dacă ar fi fost plasate într-un context diferit. Acest capăt de cerere a privit totuși modul în care Înalta Curte a interpretat probele în cauză și nu a făcut obiectul controlului Curții. Cu privire la utilizarea de către instanță a declarațiilor martorului, Curtea a reținut că condamnarea reclamantului nu s-a bazat exclusiv pe declarațiile respective, întrucât Înalta Curte a examinat și a luat în considerare o serie de probe. Curtea a considerat că utilizarea declarațiilor lui I.V. pentru a justifica, printre alte probe, condamnarea reclamantului nu a adus atingere în sine echității procesului împotriva acestuia. Curtea nu a găsit niciun temei nici pentru capătul de cerere privind provocarea poliției în speță. La momentul anchetei, când martorul a încercat să-l contacteze pe reclamant, autoritățile dispuneau deja de indicii privind o activitate infracțională în desfășurare. În plus, probele obținute în cadrul anchetei flagrantului nu erau nici singurele și nici hotărâtoare pentru a justifica condamnarea reclamantului și Înalta Curte a abordat cu precauție declarațiile martorului. Cu privire la ultimul capăt de cerere, Curtea nu a acceptat argumentul reclamantului potrivit căruia Înalta Curte, pronunțându-se în apel, ar fi trebuit să se sesizeze din oficiu ca urmare a pronunțării deciziei de către Curtea Constituțională. Curtea a observat că decizia respectivă a devenit obligatorie la 10 octombrie 2019, după ce Înalta Curte a pronunțat hotărârea definitivă în prezenta cauză. Din dispozitivul deciziei CCR reiese că efectele acesteia erau obligatorii pentru procedurile în curs, în timp ce în procesul penal împotriva reclamantului hotărârea definitivă fusese pronunțată înainte de publicarea deciziei Curții Constituționale nr. 417/2019. Cu toate acestea, reclamantul nu a explicat de ce nu a invocat aceste argumente în cursul procesului penal împotriva sa, cu atât mai mult cu cât din decizia Curții Constituționale reiese că Înalta Curte a instituit „completuri specializate” începând cu ianuarie 2019, când procedura împotriva sa era încă pendinte în apel. De asemenea, reclamantul nu a invocat niciun motiv concret care l-ar fi împiedicat să își formuleze în mod valabil capătul de cerere în fața instanțelor naționale. Este adevărat că, după ce hotărârea definitivă de condamnare a fost pronunțată, reclamantul a formulat o contestație împotriva executării pedepsei, susținând că aceasta fusese pronunțată de o instanță care nu fusese legal constituită. Cu toate acestea, astfel cum a indicat Înalta Curte, o contestație la executare nu ar putea constitui o cale de atac de natură să determine revizuirea unei condamnări pronunțate în primă instanță. Prin

¹⁴ Decizia Curții Constituționale nr. 417/2019 privind conflictul juridic de natură constituțională între Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte. Această decizie a intrat în vigoare și a devenit obligatorie la data publicării sale în Monitorul Oficial, 10 octombrie 2019. Din această decizie reiese că Înalta Curte, bazându-se pe o interpretare a diferitelor norme juridice aplicabile, a pornit de la premisa că toți judecătorii secției penale a ÎCCJ erau specializați în cauzele de corupție. Prin hotărârea nr. 14 din 23 ianuarie 2019, Colegiul de conducere al ÎCCJ a procedat la constituirea unor „completuri specializate” din rândul completurilor de trei judecători care judecă în primă instanță. Curtea Constituțională a cenzurat practica Înaltei Curți anterioară datei de 23 ianuarie 2019 și a statuat că constituirea de „completuri specializate” era obligatorie, în temeiul Legii nr. 78/2000, pentru Înalta Curte atunci când se pronunța în calitate de instanță de prim grad de jurisdicție.

urmare, Curtea concluzionează că aceasta nu a reprezentat o cale de atac efectivă care să permită examinarea capătului de cerere respectiv.

Spînu (nr. 2) împotriva României

(18.06.2024, cererea nr. 17/19)

decizie de inadmisibilitate (art. 8; permisiune de ieșire din penitenciar)

Reclamantul executa o pedeapsă cu închisoarea de 23 de ani pentru omor calificat. Personalul care desfășura activități directe cu deținutul a formulat propunerea de acordare a unei recompense constând în permisiunea de ieșire din penitenciar timp de 24 de ore pentru a-și vizita bunica. Șeful de secție a emis un aviz nefavorabil, motivat prin natura infracțiunii săvârșite și întemeiat pe art. 213 alin. (3) lit. a) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013.¹⁵ Comisia pentru acordarea recompenselor a refuzat propunerea inițială și i-a acordat o altă recompensă, comunicații on-line suplimentare. Judecătorul de supraveghere a privării de libertate a respins contestația reclamantului, reținând că decizia comisiei este justificată, întrucât a luat în considerare atât comportamentul reclamantului în timpul executării pedepsei, cât și situația sa particulară. Prin hotărâre definitivă, judecătoria a respins ca nefondată contestația reclamantului împotriva încheierii judecătorului de supraveghere a privării de libertate. Instanța a reținut că reclamantul a beneficiat de vizite și a putut astfel să își mențină legăturile familiale și că, în măsura în care acesta nu a justificat în mod concret necesitatea de a obține recompensa în cauză, nu a existat nicio ingerință în exercitarea dreptului său la respectarea vieții private. Recompensa pe care comisia a acordat-o în cele din urmă reclamantului a fost adecvată comportamentului său, a asigurat o bună disciplină în cazul său și a contribuit la formarea unei bune atitudini a acestuia față de valorile sociale.

Invocând art. 8 din Convenție, reclamantul s-a plâns de faptul că autoritățile naționale au refuzat recompensa propusă inițial, care consta în permisiunea de ieșire din penitenciar timp de 24 de ore pentru a o vizita pe bunica sa care, potrivit acestuia, avea 86 de ani la data faptelor și nu mai putea călători pentru a-l vizita în închisoare.

Curtea a observat, subliniind marja de apreciere rezervată în acest domeniu autorităților naționale, că acestea au examinat în mod corespunzător profilul reclamantului, gravitatea infracțiunilor săvârșite, care prevedeau o pedeapsă privativă de libertate severă, precum și elementele de fapt, în special comportamentul său în timpul executării pedepsei, absența oricărei încercări din partea sa de a contacta membrii familiei sale și lipsa de certitudine cu privire la adresele exacte ale acestora. Reamintind că dreptul de a beneficia de o permisiune de ieșire din penitenciar nu este garantat ca atare de Convenție, Curtea a observat că autoritățile naționale nu numai că au examinat posibilitatea de a recurge la o măsură alternativă care să permită reclamantului să ia legătura cu membrii familiei sale, dar au confirmat, de asemenea, că o altă recompensă, și anume comunicațiile on-line, contribuie într-o măsură echivalentă la menținerea legăturilor sale familiale. În orice caz, în afară de clarificarea vârstei bunicii sale, nici în fața instanțelor interne, nici în fața Curții, reclamantul nu a furnizat niciun element de probă care să sugereze că bunica sa nu era în măsură să îl viziteze în închisoare.

Bechi împotriva României

(25.06.2024, cererea nr. 45709/20)

neîncălcarea art. 3; neîncălcarea art. 8 (condiții de detenție; HIV pozitiv; regim semi-deschis; cazare separată pentru deținuții seropozitivi)

Cererea se referă la condiții precare ale detenției reclamantului în două penitenciare și la detenția sa în aripi separate ale acestor două penitenciare, fără posibilitatea de a intra în contact cu alți deținuți sau de a desfășura vreo muncă, din cauza faptului că a fost testat pozitiv pentru HIV. Reclamantul a invocat art. 3, luat separat și coroborat cu art. 14 din Convenție. Invocând art. 8 din Convenție, reclamantul a susținut, de asemenea, că, având

¹⁵ Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal a fost aprobat prin HG nr. 157/2016, publicată în Monitorul Oficial nr. 271 din 11 aprilie 2016. Legea nr. 254/2013 a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 514 din 14 august 2013.

în vedere faptul că cele două penitenciare au fost situate departe de reședința familiei sale, a fost încălcat dreptul său de a menține legături familiale.

Invocând Legea nr. 254/2013¹⁶, reclamantul a depus mai multe contestații la judecătorul de supraveghere a privării de libertate competent cu privire la condițiile pretins inumane ale detenției sale în cele două penitenciare și cu privire la segregarea sa în aceste închisori de ceilalți deținuți din cauza statutului său HIV pozitiv. Deși toate contestațiile au fost respinse de judecătorul de supraveghere a privării de libertate și de instanțe, aceștia au recunoscut, printre altele, că reclamantului i s-a interzis în mod oficial să lucreze din cauza statutului său HIV-pozitiv. Acesta era cazat într-o celulă situată în secțiunea închisorii destinată deținuților seropozitivi; celula avea o suprafață de 44 mp și era ocupată de șapte deținuți. Datorită faptului că își executa pedeapsa într-un regim semi-deschis, celula era lăsată descuiată toată ziua, iar reclamantul avea posibilitatea de a se plimba în aer liber - oricând și pentru cât timp dorea - într-un spațiu special amenajat pentru plimbare. În urma contestației reclamantului la judecătorul de supraveghere a privării de libertate din cel de-al doilea penitenciar, acesta din urmă, deși a respins contestația, a recunoscut că unele dintre acuzațiile reclamantului erau întemeiate: a constatat supraaglomerarea celulei (reclamantul dispunea de mai puțin decât cei 4 mp de spațiu personal prevăzut de dreptul intern), băile și toaletele inadecvate și doar parțial funcționale, mobilierul degradat și prezența mușgaiului. În urma pronunțării încheierii, judecătorul a trimis o notă autorităților penitenciare, recomandându-le să îl mute pe reclamant într-o celulă care să îi ofere un spațiu personal de cel puțin 4 mp.

În ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe art. 3, Curtea a reținut că, având în vedere regimul semi-deschis și deschis în care reclamantul și-a executat pedeapsa, acesta a putut să părăsească celula sa și să circule liber în spațiile accesibile pentru o perioadă semnificativă de timp. O astfel de situație favorabilă are o relevanță deosebită în cadrul evaluării condițiilor de detenție ale reclamantului. În plus, trebuie avut în vedere faptul că, chiar și atunci când se afla în celula sa, reclamantul nu ar fi putut fi expus la condiții extreme, având în vedere spațiul personal de care dispunea. În ceea ce privește condițiile de igienă, Curtea a notat că, în urma vizitei judecătorului de supraveghere a privării de libertate, instalațiile sanitare au fost renovate în continuare și deficiențele acestor instalații au fost remediate.

Cu privire la susținerile reclamantului că a suferit de segregare și stigmatizare din cauza condiției sale de deținut HIV-pozitiv, Curtea a acordat o mare importanță constatărilor din raportul întocmit de Comitetul european pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, în urma vizitei sale în penitenciarele din România în 2018. Aceste constatări au stabilit că deținuții seropozitivi erau ținuti separat de restul populației penitenciare în celule colective, aveau ore separate pentru a avea acces la curțile exterioare sau la magazinele închisorii și nu erau angajați în nicio muncă. Deși a subliniat că nu există nicio justificare de sănătate publică pentru detenția deținuților seropozitivi separat de restul populației închisorii doar din cauza statutului lor HIV, CPT a subliniat că, având în vedere situația actuală din închisorile din România (marcată de supraaglomerare severă, condiții materiale și igienice precare, lipsa confidențialității medicale și niveluri ridicate de prejudecăți față de persoanele care trăiesc cu HIV), ar putea fi într-adevăr tolerabil ca deținuții seropozitivi să fie cazați separat, atât timp cât această cazare oferă condiții favorabile sănătății și bunăstării.

Cu privire la capătul de cerere întemeiat pe art. 8, Curtea a reținut că reclamantul nu a fost trimis într-un penitenciar îndepărtat; acesta a fost pur și simplu transferat în centre de detenție situate în județe diferite de cel în care se afla reședința familiei sale. În plus, nu există nicio dovadă care să indice că rudele sale apropiate au trebuit să efectueze călătorii care să implice probleme insurmontabile sau deosebit de dificile.

Lingurar și alții împotriva României

(11.04.2024, cererea nr. 59428/16 și alte 4)

¹⁶ A se vedea și *supra*, cauza *Spînu (nr. 2) împotriva României*.

Kallo și alții împotriva României

(11.04.2024, cererea nr. 20203/17 și alte 2)

Coșman și alții împotriva României

(11.04.2024, cererea nr. 5428/17 și alte 2)

Bojin și alții împotriva României

(11.04.2024, cererea nr. 11115/16 și alte 7)

Zăgreanu și alții împotriva României

(25.04.2024, cererea nr. 20550/18 și alte 5)

Mistodie și alții împotriva României

(16.05.2024, cererea nr. 29549/16 și alte 4)

Matache împotriva României

(16.05.2024, cererea nr. 35621/16)

Hariğa și alții împotriva României

(16.05.2024, cererea nr. 24791/17 și alte 5)

Dobre împotriva României

(16.05.2024, cererea nr. 27381/17)

Vaida și Florea împotriva României

(20.06.2024, cererile nr. 40715/16 și 59657/21)

Nițu și alții împotriva României

(20.06.2024, cererea nr. 17379/20 și alte 6)

Buzdugan și alții împotriva României

(20.06.2024, cererea nr. 39278/20 și alte 2)

încălcarea art. 3 (condiții de detenție)

Curtea a reținut condițiile precare de detenție ale reclamantilor, făcând trimitere la principiile stabilite în jurisprudența sa, în special la *Rezmiveș și alții împotriva României*. Astfel, lipsa de spațiu într-o cameră de detenție reprezintă un factor de luat în considerare la stabilirea condițiilor de detenție ca fiind „degradante” din perspectiva art. 3 din Convenție și poate constitui o încălcare, atât considerat individual, cât și împreună cu alte deficiențe.

Baciu și alții împotriva României

(4.04.2024, cererea nr. 6389/21 și alte 2)

Zota și alții împotriva României

(18.04.2024, cererea nr. 49119/20 și alte 6)

Nonu împotriva României

(18.04.2024, cererea nr. 58303/16)

Ciuciunea și alții împotriva României

(16.05.2024, cererea nr. 38599/20 și alte 2)

Capră și alții împotriva României

(16.05.2024, cererea nr. 15394/18 și alte 3)

Pasztor și alții împotriva României

(30.05.2024, cererea nr. 58529/16 și alte 14)

Don împotriva României

(30.05.2024, cererea nr. 28233/16)

Manolache și alții împotriva României

(13.06.2024, cererea nr. 2427/16 și alte 5)

decizii de inadmisibilitate (art. 3; condiții de detenție)

Curtea a constatat că reclamantii și-au pierdut calitatea de victimă deoarece au beneficiat de măsurile compensatorii oferite prin Legea nr. 169/2017 de modificare și completare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor sau au depus cererile după împlinirea termenului de 6 luni prevăzut la art. 35 § 1 din Convenție.

Szolomajer împotriva României

(4.04.2024, cererea nr. 1548/20)

Buzdugan și alții împotriva României

(4.04.2024, cererea nr. 78654/17 și alte 15)

Bodor și alții împotriva României
(4.04.2024, cererea nr. 19638/18 și alte 20)
Varga și alții împotriva României
(18.04.2024, cererea nr. 56777/21 și alte 2)
Neagu împotriva României
(18.04.2024, cererea nr. 40818/20)
Dănăilă și alții împotriva României
(18.04.2024, cererea nr. 17837/20 și alte 2)
Bălui împotriva României
(18.04.2024, cererea nr. 55814/22)
Georgescu împotriva României
(16.05.2024, cererea nr. 46904/20)
Bouberdaa împotriva României
(16.05.2024, cererea nr. 15026/21)
Bocioancă și alții împotriva României
(16.05.2024, cererea nr. 21218/20 și alte 21)
Al Dulaimi și alții împotriva României
(16.05.2024, cererea nr. 34781/17 și alte 25)
Mărieș și alții împotriva României
(30.05.2024, cererea nr. 54484/16 și alte 12)
Bocea și alții împotriva României
(30.05.2024, cererea nr. 77962/16 și alte 15)
Preda și alții împotriva României
(13.06.2024, cererea nr. 32372/20 și alte 24)
Moldovan și alții împotriva României
(20.06.2024, cererea nr. 45619/16 și alte 13)
decizii de scoatere de pe rol

Costin Leonard Fălcută
Revizor jurist
Compartimentul Coordonare Traduceri
Institutul European din România